

Posudek disertační práce

Šárka Velhartická: Kultovní terminologie starochetitských textů

Univerzita Karlova, 2011

Dvoudílná disertační práce Š. Velhartické vznikla v Ústavu srovnávací jazykovědy FFUK pod vedením doc. Dr. Petra Vavrouška, CSc., ale při výběru tématu hrálo jistě svou roli i studium v berlínském Ústavu starého Orientu u prof. V. Haase a prof. J. Klingera, kteří při své vědecké práci a pedagogické činnosti věnují chetitskému kultu velkou pozornost. Výběr tématu je nepochybně dán i tím, že písemnosti kultovního zaměření tvoří převážnou část dochovaných chetitských dokumentů. Všem, kteří autorku v jejím studijním růstu ovlivnili, vzdává dík v předmluvě práce.

V úvodních kapitolách autorka naznačuje stav chetitologického bádání, principy datování, shrnuje kritéria paleografického rozboru chetitských textů, ortografického posuzování záznamů, diachronického rozlišení dokladů podle způsobu zápisu i podle morfologie a prokazuje jednoznačně, že obsáhla v plné šíři aktuální materii vědního odvětví a její postupy jsou metodicky suverénní.

V kapitole III. autorka na základě popsaných kritérií poskytuje přehled starochetitských textů, který nadto opírá o pečlivě podchycenou literaturu. Dokumenty klasifikované v současnosti jako historické pouze vyjmenovává s krátkou charakteristikou, stejně tak zákony, resp. jejich starochetitské části. Dokumenty s kultovní konotací předkládá v českém překladu (pokud příslušný text byl publikován) nebo v přepisu do latinky a českém překladu (tam, kde text publikován nebyl nebo jeho publikace již není zcela aktuální). Vzniklo tak cenné kompendium a lze jen litovat, že je zatím přístupné pouze českým čtenářům. Následuje stručný přehled chattských (ve starší terminologii protochetitských či chattijských) textů, následované texty palajskými a churritskými.

Čtvrtá kapitola je věnována stěžejní partii práce, tj. terminologii starochetitských kultovních a rituálních textů. Je utříděna do obsahových okruhů (druhy budov, architektonické prvky, interér budov a jeho součásti, zařízení, prostranství, dopravní prostředky. V druhém díle pak následují postavy vystupující v rituálech, označení kultovních předmětů, používaných substancí, potraviny, rostlinstvo, zvířata, části lidského těla, přírodní a meteorologické jevy a božstva. Závěr v 5. kapitole tvoří jmenné druhy a konečně, v 6. kapitole, ostatní pojmy.

Aparát díla tvoří konkordance textů, zkratky, seznam literatury, tzn. dílo naprosto vyhovuje metodice vědecké publikace platné v ČR a chetitologickým standardům.

Práce pojmulu rozsáhlý materiál, autorka jej předložila přehledně a přesvědčivě, u jednotlivých lemmat přinesla doklady v chetitském kontextu a (nakolik to fragmentární souvislost dovolila) v českém překladu. V několika případech oddělila pasáže věnované chetitskému výrazu od záznamu téhož pojmu pomocí sumerogramu, resp. akkadogramu (např. *pir-* vs. É, *hašša-* vs. GUNNI). Tam, kde k tomu došlo protože identický český pojem odpovídá rozrůzněným chetitským kontextům (např. *halentuwa-* vs. É.GAL, v obou případech v disertaci „palác“), bych doporučovala propojení či vzájemný odkaz a rozlišení

v překladu či doprovodném výkladu. V každém případě autorka vytvořila bohaté a dobře uspořádané východisko, jež bude moci v další etapě využít ke zkoumání např. zda a jak se ve starochetitském kultu projevuje např. chattský personál, zda tyto dokumenty přinášejí specifické termíny v pozdějších obdobích se již neopakující, případně rituální praktiky, které by později zanikly nebo se proměnily, případně dovolí jí stanovit další – obsahová i formální – kritéria k rozvrstvení chetitských kultovních dokumentů a tím i k hlubšímu poznání chetitského kultu vůbec.

Závěrem konstatuji, že práci považuji za hodnotné dílo s jednoznačným přínosem pro chetitologii a doporučuji disertační práci k přijetí.

Praha, 14. 6. 2011

PhDr. Jana Součková, DrSc.